Prof. Dr. İhsan Fazlıoğlu ile Röportajlar Serisi-VI

TARİHTEN ÇEKİLEN TÜRKLER DEĞİL OSMANLILARDIR

İHSAN FAZLIOĞLU OKUMALARI

Önsöz Yerine,

Prof. Dr. İhsan Fazlıoğlu'nun ***"bilgi kendine kayıtsız kalan kişileri ve toplumları affetmez"*** nasihatini dikkate alarak, bilgiye ve bilginlerimize kayıtsız kalmama adına fazlioglu.blogspot.com adresinde samimi bir çalışma başlatılmıştır. Bu platform üzerinden Prof. Dr. İhsan Fazlıoğlu'nun vermiş olduğu konferanslar, seminerler, dersler, katıldığı radyo ve TV programları, gazete ve dergilerdeki röportajları ve yazıları ile hocamız hakkında basına yansıyan diğer konular hakkında bilgi paylaşımı ve değerlendirmelere yer verilmesi amaçlanmaktadır.

Bu kapsamda, **Prof. Dr. İhsan Fazlıoğlu** ile gerçekleştirilen mülakatlardan birisini daha istifadenize sunuyoruz. **İbrahim Şamil**'in yönelttiği sorulara yanıt veren Prof. Dr. İhsan Fazlıoğlu'nun, ***"Tarihten çekilen Türkler değil Osmanlılardır" ve "Her medeniyetin bir niyeti vardır ve medeniyetler bu niyetlerini gerçekleştirmek için vardırlar. Kanımca biz Türkler, bizi biz kılan bu niyetten vazgeçmiş değiliz; yalnızca geri çekildik. Bu geri çekilmenin gereğini yapıyor muyuz?"*** şeklindeki ifadeleri dikkat çekiyor.

Prof. Dr. İhsan Fazlıoğlu, verdiği bir diğer yanıtta ise çarpıcı bir gerçeğin altını çiziyor: ***"Şu unutulmamalıdır: 1774 tarihinden bu yana millet olarak yaşadıklarımız gündüzün başına gelse gece olurdu. Biz ise millet olarak aydınlığımızı korumayı bildik. Bunun en muhteşem şahidi İstiklal Savaşı'dır. O aydınlığı besleyecek aklı ve bilgiyi devreye sokmalıyız. Bunun için öncelikle kendi gettolarında tek-tip düşünen 'kabile' kafasını bırakıp, bütün vatan sathında çok yönlü ve farklı düşünen 'millet' kafasıyla iş görmeye başlamalıyız. Gerisi kendiliğinden gelir."***

Bu değerli röportajın yararlı olmasını diler, hocamıza dair elinizde bulunan benzeri dokümanları tarafımızla paylaşmanızı rica ederim.

Muhammet NEGİZ

mnergiz@live.com

27.06.2018

PROF. DR. İHSAN FAZLIOĞLU İLE RÖPORTAJLAR SERİSİ-VI:

"TARİHTEN ÇEKİLEN TÜRKLER DEĞİL OSMANLILARDIR"

Bu hafta söyleşi sayfalarımızda bir filozof/akademisyeni konuk ediyoruz: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü, Felsefe Tarihi Anabilim Dalı Öğretim üyesi Dr. İhsan Fazlıoğlu. Çalışmalarını özellikle Felsefe Tarihi, Matematik Tarihi ve Felsefesi alanlarında yoğunlaştıran Fazlıoğlu'nun görüşleri, üniversite dışında verdiği seminerlerde de büyük ilgi topluyor.

Fazlıoğlu ile ***"Nizamı âlem"*** idealinden, Türklerin yeni bir ***"medeniyet tasavvuru"*** üretme imkânına; oradan batılı bilincin anlam haritasına ve ***"korku kültürü"***ne uzanan zevkli bir yolculuk yaptık. Fazlıoğlu ile yaptığımız söyleşi. Cumhuriyetin ilanının 80. yıldönümünü kutladığımız şu günlerde, ***"medeniyetimizin"*** üretici bir potansiyeli olup olmadığı üzerine kafa yoranlar için dikkat çekici detaylar içeriyor.

Nizamı âlem kavramından ne anlıyorsunuz?

"Nizamı âlem" terkibini duyunca ilk elde aklıma iki şey gelir. Birincisi maddî âlem ve bu âleme içkin ilâhî düzen; ikincisi ise köklerini insanda bulan sosyal gerçeklik. Başka bir deyişle içtimaî düzen… Birinci anlamdaki Nizamı âlem kavramı, kısaca bir bütün olarak haricî dünyanın bilgisini mümkün kılan bir kabuldür ve dış dünyaya ilişkin yapıp etmelerimizin temelinde yer alan en önemli ilkedir. İkinci anlamdaki Nizamı âlem kavramı ise öncelikle insana delalet eder. Çünkü içtimaî nizam varlığını, köklerini insan aklında bulan ve meşruiyetini insanın sahip olduğu değer dünyasından alan insan eylemlerinde bulur. Başka bir deyişle içtimaî nizam insanın eylemelerinin, aile, toplum, devlet vb… şekillerdeki cisimleşmiş, maddî gerçeklik kazanmış tezahürleridir.

Bu deyişleri dikkate alarak, bahse konu Nizamı âlem kavramını, tarihî köklerini de göz önünde bulundurarak, şu şekilde tanımlayabiliriz: Kaynağını insanda bulan, meşruiyetini ise mensup olunan din ya da dinleşmiş ideolojilerden alan; evrene adalet ve bilgiye dayalı bir düzen kazandırma idealinin/ülküsünün adıdır.

TAKTİK YALAN – STRATEJİK YALAN

Kendinden kaçan bir medeniyetin mensupları olarak Türkler, Nizamı âlem anlayışını ne zaman yitirdi?

Selçuklu-Osmanlı çizgisindeki Türkler, Nizamı âlem anlayışını bir fikir olarak kaybetmiş değildir. Öyle olsaydı bu konu üzerinde konuşuyor olmazdık. Çünkü Türkler kendi içerisinde çürüyerek, atılım gücünü kaybederek, kısaca iddialarını terk ederek yıkılmış bir millet değildir. Türkler karşı hakikatin mensupları tarafından şimdilik yenilmişlerdir. Bu yenilgi neticesinde maddî vatanı kurtarmak için manevî vatan, yani tarih tırnak içerisine alınmıştır; ancak muhafaza edilmektedir.

Şunu açıkça söylemek gerekir: Türk batılılaşması, sahip olduğumuz imkânlar çerçevesinde varlığımızı idame ettirmek için galip güçlere söylenmiş bir yalandı. Ancak bu yalan içerisinde yetişen nesillerin, süreç içerisinde bu yalanı hakikat zannetmeye başlamaları, tamiri zor yaralar, boşluklar doğurmaya başladı. Kısaca sorun, söylenen yalanın hakikat zannedilmeye başlamasından kaynaklanıyor. Bunun nedeni yakın tarihin bilgisinin eksikliği gibi. Çünkü belli bir hedef için söylenen taktik yalan, cahillerin elinde önce stratejik yalana sonra da hakikate dönüşür.

"Kendinden kaçan bir medeniyetin mensupları" şeklinde dile getirdiğiniz sıfat cümlesine gelince, hemen şunu söylemeliyim: Türk tarihi çit içerisine alınmış, kenarlarına duvar örülmüş bir tarihtir. İsteseniz de içeri giremezsiniz. Malumat seviyesinde Selçuklu-Osmanlı Türk tarihinden haberdar olmayı kastetmiyorum; bu tarihi yönlendiren ***'ruhu'*** kastediyorum. Bu ruh, akıl ile bilgi ve bu ikisinin sentezi olan adalettir. Bu bir misyondur; bu misyon teolojik ve ahlakî meşruiyetini İslam'dan alır ve büyük oranda kapitalist sömürgeci dünya sisteminin yükselişine karşı geliştirilmiştir. En nihayetinde yenildiği güç de bu güçtür.

Galip güç elbette kendisini önce yenen, sınırlandıran, geciktiren, en azından uğraştıran ruhu, ilkeleri hapsedecektir. Bırakınız Selçuklu-Osmanlı çizgisini, İstiklal/Kurtuluş Savaşı'nı yönlendiren ruh bile bugün kısık sesle dillendiriliyor. Çünkü Kurtuluş Savaşı'nı kazanan ruh, Selçuklu-Osmanlı ruhunun doğal devamıdır; bu ruh Oğuz Türkmen ruhudur.

TÜRKLER GERİ ÇEKİLDİ

Şimdiye kadar söylediklerinizden anladığım kadarıyla Osmanlıların tarih sahnesinden çekilmesiyle bir kırılma yasayan Türkler hâlâ insanlığa yeni bir 'medeniyet tasavvuru' armağan etme gücüne sahiptirler; böyle diyebilir miyiz?

Evet, diyebiliriz. Çünkü her şeyden önce tarihten çekilen Türkler değil Osmanlılardır. Tarihî akış içerisinde Türkler; Büyük Selçuklu, Anadolu Selçuklu, değişik Beylikler ve nihayet Osmanlılar olarak tezahür etmişlerdir.

Bu adlar cevherin değil tezahürün adlarıdır. Günümüzde bu tezahür Türkiye Cumhuriyeti'dir. İleride başka bir ad da olabilir. Burada önemli olan, ***'mülk-ü millet'*** ile ***'din-ü devlet'***in sürekliliğini sağlamaktır. Zira esas olan cevherdir; arazlar değil.

Kanımca yaşanan sürece ***'kırılma'*** değil ***'çekilme'*** demeliyiz. Eğer Kurtuluş Savaşı'nı yapmasaydık, buna kalkışmasaydık ya da yenilseydik, ondan sonra ortaya çıkacak duruma, sizin de dediğiniz gibi kırılma diyebilirdik.

HER MEDENİYETİN BİR NİYETİ VARDIR

Biraz daha açar mısınız?

İsterseniz ne demek istediğimi daha iyi izah edebilmek için biraz geriye gidelim. Sultan III. Murad döneminde bir Osmanlı bürokratı, Batı Avrupa'nın yeni coğrafi keşiflerini Osmanlının arkadan kuşatılması olarak yorumlar. Lale devrinde Sultan'a sunulan diyalog tarzındaki bir lahikada geçen Osmanlı subayı ile Avrupalı subayın konuşmaları ve diğer başka örnekler, esas itibariyle Osmanlıların yükselen sömürgeci kapitalizmin muhtevasını iyi bildiklerini, anladıklarını gösteriyor.

Buna rağmen Osmanlılar kendi ilkelerinden yani misyonlarından vazgeçmiyorlar; yaygın tabirle vuruşa vuruşa geri çekiliyorlar. Çünkü her medeniyetin bir niyeti vardır ve medeniyetler bu niyetlerini gerçekleştirmek için vardırlar. Kanımca biz Türkler, bizi biz kılan bu niyetten vazgeçmiş değiliz; yalnızca geri çekildik. Bu geri çekilmenin gereğini yapıyor muyuz? Zannımca seviye çok düşük; ama yine de ümitvârım.

ONUR NİZAMI ÖNGÖRMÜYOR…

Ümidinize eşlik ederek şöyle bir soruyla devam etmek istiyorum: Batılı bilincin anlam haritasında yerleşik kadim Türk imgesinin sınırları nedir?

Selçuklu-Osmanlı çizgisi Batı Avrupa için önce ***'korku'***dur; korkunun kaynağıdır. Daha sonra ***'engel'***dir. Şimdilerde ise, özellikle geçmişini, tarihini, ne yapacaklarını bilemedikleri ***'sorun'***dur. Kısaca, İsmet Özel'den öğrendiğimize göre, ***'konuşulamayan'***, bu nedenle ***'konuşulabilir'*** hale getirilmeye çalışılan bir ***'varlık'***tır.

Daha önce muhtelif yerlerde yayımlanan yazılarımda da ifade ettiğim gibi, Batı Avrupalı bir insanı kazıyın altından Türk çıkar. Ne anlamda Türk; karşı/öteki değer anlamında. Batı Avrupalı ve maiyeti kendini Türk'e göre konumlandırmış ve ona göre tanımlamıştır.

Kısaca kendisini, kişiliğini Türk'ü dikkate alarak oluşturmuş, inşa etmiştir. Bu tarihî bir hakikattir; nazarî bir iddia değil. Günümüzde nasıl ki bir Filistinli kendisini İsraillilere karşı olmak bakımından inşa ediyorsa, bu bir psikoz halini almışsa… O gün için de durum böyle… Ya da bugün pek çok insan nasıl kendisini Amerikan emperyalizmine karşı, onu merkeze alarak oluşturuyorsa…

Sınırlarına gelince, burada **Postel**[1]'in deyişini hatırlamalıyız: Türkler önce ***'ikna'*** edilmeli, direnirlerse ***'icbar'*** edilmeli, karşı çıkarlarsa ***'imha'*** edilmeli… Bunu başka uluslara yaptılar; güçleri yettiğinde bize de yapabilirler. Demek istediğim bu işin sınırı ***'imha'***ya kadar gidebilir.

Nitekim 11 Eylül saldırısı olduğunda ABD'de idim; olayın akabinde bulunduğum üniversitede öğrencilerin çıkardığı gazetede bütün Müslüman ülkelerin başkentlerine nükleer bomba atılması, ileri gelen bütün siyasî ve fikri önderlerin öldürülmesi teklif edilmişti. Dikkat edilsin, bu teklifi yapan genç öğrenciler… Şartlar uygun olsun bunu yaparlar; daha önce yaptıkları gibi… Çünkü onları kayıtlayan hiç bir dinî, ahlakî ilke yok. Çünkü onlar insanlık için akıl ve bilgiye dayalı bir adaleti, kısaca ***'nizamı'*** öngörmüyorlar; istedikleri kendi halklarının saadeti. Diğer insanlara şekavet veriyorlar; bundan dolayı da ***'savaşçı'*** değiller; şakiler yani sömürgeciler, eşkıyalık yapıyorlar yani sömürüyorlar.

Batının süreç içerisinde ürettiği '***öteki'***den korkma, ***'farklı olan'***ı dışlama saplantısının kökeni nedir öyleyse? Yukarıda dile getirdiğim gibi bunun nedeni haksız olmanın, kendi temsil ettiği hakikate, hakikatlere güvenmemenin verdiği korkudur. Ancak burada korkulan ***'öteki'***nin hakikati temsil etmesi gerekir. Nitekim Batı Çin'den korkmaz; çünkü Çin'in evrensel bir hakikati temsil iddiası yoktur. Temsil ettiği hakikate güvenmeyen, kısaca kendisine güvenmeyen; yaşamak için bir düşmana, ötekine ihtiyaç duyar. İşte Batı bunun için, var olmak/varlığını sürdürmek için düşmana muhtaçtır.

[1] POSTEL, Guillaume (Wilhelm) (1510-1581): Fransız şarkiyatçılığının kurucularından, hümanist filozof. Avranches'a bağlı Barenton yakınındaki Dolerie köyünde yoksul bir anne babadan doğdu ve onları küçük yaşta kaybetti. Paris'te Sainte-Barbe Collège'inde okudu; Grekçe, Latince, İbrânîce ve diğer semitik dilleri öğrendi. Daha sonra Rouen'e yerleşti; burada dönemin ünlü bilgini Guillaume Budé, Marguerite de France ve I. François ile iyi ilişkiler kurdu, onlardan destek gördü. Fransa'nın 1535'te Osmanlı Devleti'ne gönderdiği ilk dâimî elçi olan Jean de la Forest'in maiyetinde yer aldı; bu görevi sırasında Rumca, Kıptîce, Ermenice, Arapça ve Türkçe öğrendi. Üç yıl sonra beraberinde İstanbul'dan topladığı birçok değerli yazma eserle Fransa'ya döndüğünde Paris'teki Collège des Lecteurs Royaux'da (Collège de France) matematik, Grekçe, Arapça ve İbrânîce profesörlüğüne getirildi. Bu arada Fransızca ilk Arap dili gramerini yazdı (Grammatica Arabica, 1538-1539). Geçirdiği bir bunalım sonunda kalemini artık Tanrı yolunda kullanmaya karar verdi, üç ay içinde De Orbis Terrae Concordia adlı eserini yazdı. 1543'te hocalıktan ayrıldı ve Roma'da Cizvitler'e katıldı; ancak kısa bir müddet sonra aykırı fikirleri yüzünden tarikattan çıkarıldı. 1549'da Kudüs üzerinden İstanbul'a gitti ve iki yıl kadar orada kalmasının ardından Avrupa'ya dönüp birçok şehirde başıboş dolaştı; bir ara Viyana Üniversitesi'nde ders verdi. 1555'te hakkında açılan sapkınlık davasında suçlu bulunarak Roma'daki engizisyon hapishanesinde üç yıl yattı. Daha sonra Paris'te Saint Martin-des-Champs Manastırı'na kapatıldı ve orada öldü. https://islamansiklopedisi.org.tr/postel-guillaume-wilhelm, 27.06.2018.

KABİLE KAFASI DEĞİL MİLLET KAFASI

Söylediklerinizden, bütün bu olup bitenleri idrak için gereken bir 'millî bilinç' yoksunluğu sonucunu çıkartıyorum. Bu nasıl aşılabilir?

'Millî bilinç yoksunluğu' doğru bir tespittir. Ancak bu ***'yoksunluk'*** yalnızca ***'farkında olmak'*** şeklinde anlaşılmamalı. Çünkü bunun farkında olan, hatta bu konuda iddia sahibi kişiler bile çoğunlukla bu millî bilinçten yoksun olabiliyorlar; çünkü iş retoriğe boğulmaktadır.

Çözüm her şeyden önce aklın millileştirilmesi, Türkleştirilmesidir. Bu Türk tarihine geri dönüş anlamına gelir. Yani öncelikle varlığımızı borçlu olduğumuz tarihi idrak etmeliyiz. Tarih bir yönüyle akıldır; çünkü akıl bir yönüyle tarihîdir. Çözüm tarihtedir. Biz tarihinden geri kalmış bir millet haline geldiğimiz için sorun yaşıyoruz. Biz felsefileşmiş bir millettik yani neyi, nasıl ve niçin yaptığını bilen bir millettik. Bu idrak kül halinde halen mevcuttur. Yoksa bu konuları konuşamazdık zaten. Ancak bu külü tekrar tutuşturmalıyız. Bu da akıl ve bilgiyle olur. Akıl ve bilgiyle yol almayan kişi ve milletler iyi niyet sahibi olsa bile en nihayetinde yok olurlar.

Şu unutulmamalıdır: 1774 tarihinden bu yana millet olarak yaşadıklarımız gündüzün başına gelse gece olurdu. Biz ise millet olarak aydınlığımızı korumayı bildik. Bunun en muhteşem şahidi İstiklal Savaşı'dır. O aydınlığı besleyecek aklı ve bilgiyi devreye sokmalıyız. Bunun için öncelikle kendi gettolarında tek-tip düşünen ***'kabile'*** kafasını bırakıp, bütün vatan sathında çok yönlü ve farklı düşünen ***'millet'*** kafasıyla iş görmeye başlamalıyız. Gerisi kendiliğinden gelir.

Kaynak:

İbrahim Şamil, 2003 www.academia.edu

Teşekkür:

Bu değerli röportajdan istifade etmemizi olan katkılarından dolayı Sn. **İbrahim Şamil**'e teşekkür ederim.

Not:

Prof. Dr. İhsan Fazlıoğlu okumaları kapsamında bu röportaj başta olmak üzere ***"video, audio, pdf ve metin"*** versiyonlarında birçok dokümana https://fazlioglu.blogspot.com/ adresinden ulaşabilirsiniz.

PROF. DR. İHSAN FAZLIOĞLU OKUMALARI İÇİN MÜTEVAZI BİR SİTE: https://fazlioglu.blogspot.com/

Prof. Dr. İhsan Fazlıoğlu: "Tarihten çekilen Türkler değil Osmanlılardır"

Prof. Dr. İhsan Fazlıoğlu: "Tarihten çekilen Türkler değil Osmanlılardır" Prof. Dr. İhsan Fazlıoğlu ile gerçekleştirilen müla...

Prof. Dr. İhsan Fazlıoğlu: Medeniyet Okumaları Notları

Prof. Dr. İhsan Fazlıoğlu: Medeniyet Okumaları Notları Yeni Akademik Yılımızda da Medeniyet Okumaları'na Yoğun Katılım (Birinci Ders). ...

Prof.Dr. İhsan Fazlıoğlu: "Prof. Dr. Fuat Sezgin ile Bilim Tarihi Üzerine Söyleşi"

Prof.Dr. İhsan Fazlıoğlu: "Prof. Dr. Fuat Sezgin ile Bilim Tarihi Üzerine Söyleşi" Alanında saygın bir yere sahip olan i...

PROF. DR. İHSAN FAZLIOĞLU İLE RÖPORTAJLAR SERİSİ-VI: "TARİHTEN ÇEKİLEN TÜRKLER DEĞİL OSMANLILARDIR"

Prof. Dr. İhsan Fazlıoğlu: "Ne Hintli bilgeler gibi sadece 'kendini', ne de İskender gibi yalnızca 'dünya'yı fethetmek…"

Prof. Dr. İhsan Fazlıoğlu ile gerçekleştirilen Arka Kapak dergisi röportajını iktibas ettik. " Ne Hintli bilgeler gibi sadece   ...

Prof. Dr. İhsan Fazlıoğlu Arşivi: Konferanslar, Seminerler, Dersler, Programlar, Okumalar

Prof. Dr. İhsan Fazlıoğlu Arşivi: Konferanslar, Seminerler, Dersler, Programlar, Okumalar Prof. Dr. İhsan Fazlıoğlu tarafından verilen k...

Prof. Dr. İhsan Fazlıoğlu Osmanlı Klasik Dönemi Düşüncesi Dersleri Arşivi
Osmanlı Klasik Dönemi Düşüncesi Dersleri Prof. Dr. İhsan Fazlıoğlu tarafından İstanbul Medeniyet Üniversitesi'nde verilen Osmanlı ...

İHSAN FAZLIOĞLU: "ÂMENTU'NÜN BEDELİNİ ÖDEMEK -Ne Yapmalı? Bedel, Bakış ve Süreklilik"

İHSAN FAZLIOĞLU, İLEM (İLMÎ ETÜDLER DERNEĞİ YAZ OKULU AÇILIŞ DERSİ) ÂMENTU'NÜN BEDELİNİ ÖDEMEK -Ne Yapmalı? Bedel, Bakış ve Sürekli...

Prof. Dr. İhsan Fazlıoğlu: "AmenTU" Diyebilecek Bir Ferd Yetiştirmek

Prof. Dr. İhsan Fazlıoğlu: "AmenTU" Diyebilecek Bir Ferd Yetiştirmek Prof. Dr. İhsan Fazlıoğlu: "AmenTU" Diyebilecek ...

Prof. Dr. İhsan Fazlıoğlu Sözleri

Prof. Dr. İhsan Fazlıoğlu'na ait ifadelerden bir kısmı aşağıdaki gibi alıntılanmıştır. Bir milletin geleceğini belirlemek o mill...

"Şu unutulmamalıdır: 1774 tarihinden bu yana millet olarak yaşadıklarımız gündüzün başına gelse gece olurdu. Biz ise millet olarak aydınlığımızı korumayı bildik. Bunun en muhteşem şahidi İstiklal Savaşı'dır. O aydınlığı besleyecek aklı ve bilgiyi devreye sokmalıyız. Bunun için öncelikle kendi gettolarında tek-tip düşünen 'kabile' kafasını bırakıp, bütün vatan sathında çok yönlü ve farklı düşünen 'millet' kafasıyla iş görmeye başlamalıyız. Gerisi kendiliğinden gelir."

Prof. Dr. İhsan Fazlıoğlu